

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Az iparjogvédelmi fórumrendszer mai problémái

Szerző:

dr. Gedeon Sándor

okl. villamosmérnök, okl. mérnök-közgazdász, jogász, szabadalmi ügyvivő

2014. augusztus

A magyar szabadalmi rendszer hatékonyságát fékező okok ismertetése¹ során részletesen tárgyaltam az iparjogvédelmi fórumrendszer kialakulásának történetét. Ráműtattam arra, hogy a hatékonyságot gátló okok elsősorban a műszaki kérdések elbírálási rendjének helytelen kialakításából adódnak. Ezért ott kell keresni a hibákat és hiányosságokat, ahol műszaki kérdések eldöntésére van szükség, így elsősorban a szabadalmi és más műszaki jellegű védelmi formákkal kapcsolatos eljárásjog területén.

Álláspontom szerint a fórumrendszer mai állapotban való fenntartása esetén a hatékonyság fékjeinek kiküszöbölésére nincs lehetőség. A fő problémákat nem érintő marginális hibák javítása szükséges lehet, de a döntő hiányosságok kiiktatása nélkül a műszaki alkotások jogvédelmének alacsony hatékonysága változatlanul gátolja a gazdaság fejlődéséhez szükséges innováció kialakulását.

Ezért célszerűnek tűnik a történelmi kialakulástól eltekintve a mai magyar iparjogvédelmi fórumrendszer problémáinak összefoglalása. Tekintve, hogy a legnagyobb probléma a szabadalmi ügyek során jelentkezik, az elemzést a szabadalmi ügyekkel kapcsolatos problémákra korlátozva végezzük.

A fórumrendszer mai felállása a következő:

Közigazgatási és nemperes ügyekben

SZTNH

Fővárosi Törvényszék (megváltoztatási kérelem esetén 1. fok)

Fővárosi Ítéltábla (fellebbezés esetén 2. fok)

Kúria (felülvizsgálati kérelem esetén)

Peres ügyekben

Fővárosi Törvényszék (1. fok)

Fővárosi Ítéltábla (fellebbezés esetén 2. fok)

Kúria (felülvizsgálati kérelem esetén)

¹ Gedeon Sándor: A magyar szabadalmi rendszer hatékonyságát fékező okok kiküszöbölésének lehetőségei. Barankovics Alapítvány Budapest, 2010

Az SZTNH előtti eljárás egy fokozatú. A Szabadalmi Főosztályán négy osztályban kb. 40 vizsgáló folytatja le a bejelentési eljárást. A nemperes (megsemmisítési, nemleges megállapítási, értelmezési) eljárások is egy fokozatúak. Az eljáró tanácsokban az elnök az osztályvezető, az előadó tanács tag rendszerint a bejelentési eljárás ügyintézője, a másik tanács tag a jogi osztály egy előadója.

A kizárólagos illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszéken egy iparjogvédelmi tanács van. A tanács elnöke jogász és négy műszaki végzettségű bíró közül kerül kiválasztásra a két tanács tag: az előadó bíró, illetve a szavazó bíró.

A Fővárosi Ítéletábrán és a Kúriánál háromtagú, kizárólag jogászokból álló tanács folytatja le az eljárást.

Szabadalmi ügyekben folytatott eljárások három csoportba oszthatók:

- 1) a jog engedélyezése, amelyre az állami feladat, tehát közigazgatási hatáskör;
- 2) a jog megsemmisítésére irányuló eljárás, illetve más jogával való ütközésének megállapítása (az ún. státusz ügyek)
- 3) a jogviták eldöntése, amely az igazságszolgáltatás feladata, azaz bírósági hatáskör.

A hatályos eljárási rendelkezések

Ad 1) A jog engedélyezése közigazgatási hatáskör és csak jogi szempontból történő felülvizsgálatot végezhetné bíróság. Nálunk viszont a közigazgatás hatáskörébe csak egy fokozat tartozik, a közigazgatási határozat megváltoztatására bíróság kapott felhatalmazást. Ezt a bíróság a felülvizsgálattal együtt három fokozatban végzi.

Az első súlyos ellentmondás a bejelentési eljárás lefolytatásának kialakításában található. Ebben a felállásban nincs mód a közigazgatási eljárás során az esetleges műszaki kérdésben hozott helytelen döntés megváltoztatására, így közigazgatási kérdésben a bíróság kapott erre

felhatalmazást. A közigazgatási eljárásban 40 vizsgáló közül lehet a szakmailag legközelebbállót kiválasztani, a Fővárosi Törvényszéken négy közül. A fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat csak jogszabálysértésre vonatkozhat, mert nincs műszaki tagja sem a Fővárosi Ítéletáblának, sem a Kúria felülvizsgáló tanácsának.

Ad 2) A megadott joggal kapcsolatos kérdések eldöntése elvileg bírósági hatáskör. Tekintve azonban, hogy a jog megsemmisítésére irányuló eljárás, illetve más jogával való ütközésének megállapítása (a megsemmisítési és a nemleges megállapítási eljárás) legalább olyan műszaki ismereteket követel, mint a bejelentési eljárás, ezeket az eljárásokat az SZTNH hatáskörében hagyták. A szabadalmat - kérelemre - meg kell semmisíteni, ha olyan ok merül fel, amely alkalmas lett volna a engedélyezési eljárásban a bejelentés elutasítására. Nemleges megállapítást az kérhet, aki attól tart, hogy ellene szabadalombitorlás miatt eljárást indítanak. A bitorlási per megindításáig kérheti annak megállapítását, hogy az általa hasznosított vagy hasznosítani kívánt termék vagy eljárás nem ütközik valamely, általa megjelölt szabadalomba.

Mivel a közigazgatási eljárás iparjogvédelmi ügyekben egy fokozatú, az SZTNH-ban nincs szervezetileg különválasztva a bejelentési eljárás, illetve a statusz ügyek intézése. Kérdés viszont, hogy helyes-e az, hogy ugyanaz az osztály folytasson vizsgálatot ezekben a kérdésekben, amelyik a bejelentési eljárást lefolytatta?

Ad 3) A peres ügyek közül elsősorban a szabadalombitorlási és a találmánybitorlási pereket említjük meg. A szabadalombitorlási perben első lépés a bitorlás tényének megállapítása. Meg kell tehát állapítani, hogy abban az időszakaszban, amelyre vonatkozólag a jogosult felperes a bitorlás megállapítását kéri, van-e, illetve volt-e érvényes szabadalom, továbbá meg kell állapítani, hogy az alperes a per tárgyát képező termékkel, eljárással ütközött-e a szabadalomba. Találmánybitorlás perben a sértett vagy jogutódja követelheti annak megállapítását, hogy a szabadalmi bejelentésnek vagy a szabadalomnak a tárgyát jogosulatlanul az ő találmányából vették át, ezért a szabadalom egészben vagy részben őt illeti meg.

A fórumrendszerrel kapcsolatos problémák

Mielőtt az eljárás jelenlegi helyzetét elemeznénk, nézzük meg, hogy a nemzetközi szerződésekben milyen kötelezettséget vállaltunk, amelyeknek a hazai fórumrendszer eleget kell, hogy tegyen, illetve milyen gátjai vannak a fórumrendszer szabad kialakításának.

Magyarország tagja az Általános Vám és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretébe tartozó, a Kereskedelmi Világszervezetet (WTO) létrehozó Marrakesh-i egyezménynek.² Az egyezmény 1.C) melléklete a TRIPS egyezmény³, amelynek 41.§. 2 pontja szerint: *„...eljárás legyen korrekt és méltányos. Ne legyen bonyolult vagy költséges, ne legyenek ésszerűtlenül hosszú határidők és indokolatlan késedelmek”*. A fórumrendszer kialakítására mindössze egy kikötést tartalmaz: *„41. § 4. Az eljárásban résztvevő feleknek lehetőséget kell adni, hogy a határozatot a közigazgatási döntések végső felülvizsgálatára illetékes bíróság felülvizsgálhassa, és pedig - a nemzeti jogoknak az ügy fontosságára irányadó bírósági eljárási szabályaitól függően - legalább az érdeemben hozott alapfokú döntés jogi vonatkozásait...”*

Mindebből az a következtetés vonható le, hogy a fórumrendszer kialakítása teljesen a nemzeti jogra van bízva, egy kikötéssel, hogy a közigazgatási döntések végső felülvizsgálata bírósági hatáskör. Nincs előírás arra vonatkozólag, hogy külön szakbíróságot hozzanak-e létre a tagállamok, vagy rendes polgári bíróság keretében szervezzék meg a bírósági hatáskörbe tartozó ügyekben a döntést.

A szabadalmi fórumrendszer hiányosságai több problémára vezethetők vissza.

I. A peres és nemperes eljárásoknak a közigazgatás és a bíróságok közti helytelen elosztása.

II. A szabadalmi ügyekben illetékes első- és másodbíróság rendes bíróság keretében való elhelyezése.

III. Az elsőfokú bíróság műszaki kérdések eldöntésére csak korlátozott mértékben alkalmas, a másodfokú és a felülvizsgálatot ellátó bíróságnál műszaki tanácsstag hiánya.

² 1998. évi IX. törvény

³ Megállapodás a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól

IV. A szabadalmi törvény hiányos eljárási szabályai nem akadályozzák meg a háttér jogszabályként megjelölt polgári eljárási törvény bonyolult és időigényes szabályozásának alkalmazását.

Ezek problémák önmagukban is jelentősek, de ezek közül csak az egyiknek a megoldása még nem lenne elegendő lényeges változás előidézésére. Nem lehet figyelmen kívül hagyni az egymással való kapcsolatukat sem, ezért a problémák elemzése során ezekre is kitérünk.

Amint említettük, egy jog engedélyezése állami hatáskör, tehát közigazgatási feladat, míg egy meglévő joggal kapcsolatos kérdés, vita eldöntése igazságszolgáltatási hatáskör. Általános alapelv, hogy a tévedés joga mindenkit megillet, ezért szükség van arra, hogy egy döntést, legalább egy másik fórum felülvizsgálja. A közigazgatásban erre általában meg van a lehetőség, mert az eljárás kétfokozatú. Ez a közigazgatási eljárásról szóló 2004. évi CXL. törvény egyik legfontosabb szabályozási tárgyköre. „**Számos olyan közigazgatási ügy van, amelyben a határozat szakmai ... mérlegelésen alapul**, ezért a felülvizsgálat nem szűkülhet le pusztán jogszerűség vizsgálatára, hanem szükség van olyan jogorvoslati fórumra, amelynek joga van a hozott döntés és az azt megelőző eljárás teljes körű és komplex - célszerűségi, méltányossági, **szakmai és törvényességi - felülvizsgálatára**, s erre **felkészültségénél fogva alkalmas**”⁴. Nehezen lehetne azt vitatni, hogy kevés olyan közigazgatási eljárás van, ahol a szakmai ismeretekre annyira szükség lenne, mint a szabadalmi kérdések elbírálásához. Ott is, ahol egyfokozatú az eljárás, lehetőség van a saját döntés felülvizsgálatára. Ez alól a szabály alól kivétel a szabadalom engedélyezésére jogosult közigazgatási szerv, az SZTNH.

A Hivatal határozata ellen jogorvoslati lehetőségekről az Szt. 53/A.§. (1) bekezdése rendelkezik⁵. Eszerint a bejelentési eljárás során és újra érvénybe helyezés ügyében a Hivatal

⁴ Dr. Kilényi Géza: A közigazgatási eljárási törvény kommentárja. 2009. Complex Kiadó Kft. Budapest, 346. o.

⁵ 53/A. § (1) A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala döntései ellen nincs helye fellebbezésnek, újrafelvételi és felügyeleti eljárásnak, valamint az ügyészségről szóló törvény szerinti ügyészi felhívásnak.

(2) A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának a szabadalmi ügyekben hozott döntéseit a bíróság a XI. fejezetben szabályozott nemperes eljárásban vizsgálja felül.

(3) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala csak megváltoztatási kérelem alapján és csak annak a bírósághoz történő továbbításáig módosíthatja és vonhatja vissza a következő kérdésekben hozott - az eljárást befejező - döntését:

- a) a szabadalom megadása;
- b) a szabadalmi oltalom megszűnésének megállapítása és újra érvénybe helyezése;
- c) a szabadalom megsemmisítése;
- d) a nemleges megállapítás;

megváltoztathatja a határozatát, míg statusz ügyekben csak megváltoztatási kérelem esetén és annak továbbítása előtt, de azt is csak bizonyos feltételek esetén. Két feltétel van: jogszabálysértés, illetve a felek közös kérelme. Álláspontom szerint ezeknek a feltételeknek nincs sok értelme, mert a jogszabálysértést a bíróság el tudja bírálni, a két fél közös kérelmére csak igen ritkán kerülhet sor, mert a nyertes félnek általában nem érdeke a határozat megváltoztatása. Hiányzik viszont a műszaki, szakmai hibát tartalmazó határozat visszavonását, illetve módosítását engedélyező lehetőség. 1949-ig kétfokozatú eljárás volt a szabadalmi ügyekben, azóta egyfokozatú, és érthetetlennek tartom, hogy az elmúlt 24 évben ezt a súlyos hiányosságot sem az új szabadalmi törvény, sem annak jelentős számú módosítása nem küszöbölte ki.

Az egyfokozatú közigazgatási eljárás miatt még hangsúlyosabban jelentkeznek a bírósági szakaszban előforduló problémák. A bíróságoknál teljesen természetes, hogy a fiatal, kezdő bírák az alacsonyabb fokú bíróságokra kerülnek, és csak ha kellő tapasztalatra tesznek szert, kerülhetnek felsőbb fórumokra. A legjobb bírók nevezik ki kúriai bírónak. Ugyanez a iparjogvédelmi fórumrendszerben megoldatlan. A Fővárosi Törvényszékre a műszaki végzettségű bírákat nem az SZTNH tapasztaltabb vizsgálói közül választják ki, hanem bárhonnán jelentkezőket. Voltak olyanok is, akik az SZTNH-ból mentek át, de ezek saját elhatározásukból, és nem mindig a legmegfelelőbbek. További probléma, hogy a Fővárosi Törvényszék vezetése kizárólag műszaki kérdésekhez nem értő jogászokból áll, és így nem tudják megítélni a műszaki végzettségű bírói helyekre jelentkezők, illetve a már működő bírák szakmai alkalmasságát. További probléma, hogy mivel sem a Fővárosi Ítéletábrla, sem pedig a Kúria iparjogvédelmi ügyekben eljáró tanácsában nincs műszaki bíró, az elsőfokú végzés műszaki szempontból történő végző felülvizsgálata megoldatlan. Bár a TRIPS egyezmény 41.§. 4. pontja, mint minimális követelményt, az érdemben hozott döntés jogi vonatkozásainak végső felülvizsgálhatóságát írja elő, a műszaki kérdések elbírálásának bizonytalansága szabadalmi ügyekben megfelelő színvonalú műszaki felülvizsgálatot követel meg. Szabadalmi (használati minta) ügyekben elsődleges a műszaki viták helyes eldöntése, és

e) a 816/2006/EK rendelet [33/A. § (1) bek.] hatálya alá tartozó kényszerengedély megadása, módosítása és felülvizsgálata, valamint a kényszerengedélyes könyveibe és nyilvántartásaiba történő betekintés (83/A-83/G. §-ok);

f) a közzétett európai szabadalmi bejelentésben foglalt igénypontok fordításának közzététele, az európai szabadalom szövegéről készített fordítás benyújtása és a fordítás kijavítása.

(4) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a (3) bekezdés c)-e) pontjaiban említett kérdésekben hozott - az eljárást befejező - döntését a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala megváltoztatási kérelem alapján is csak akkor módosíthatja vagy vonhatja vissza, ha megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, vagy ha a felek a döntés módosítását vagy visszavonását egybehangzóan kérik.

megengedhetetlen, hogy az ügy érdemére sokszor befolyást nem jelentő jogszabálysértések megállapításán túlmenően, ezek miatt az eljárások elhúzódnak.

Álláspontom szerint szabadalmi (használati minta) ügyekben nem lehet TRIPS egyezmény 41.§. 4. pontját úgy értelmezni, hogy elegendő lenne a kizárólag jogi vonatkozású végső felülvizsgálat.

Mint említettem, a Fővárosi Törvényszék vezetése kizárólag jogászokból áll. Ez azt jelenti, hogy nincs olyan műszaki ismeretekkel is rendelkező személy a vezetésben, aki meg tudná ítélni az iparjogvédelmi ügyekkel foglalkozó tanács műszaki bírának alkalmasságát. Tekintve, hogy a műszaki kérdésekkel a fellebbezés, illetve a felülvizsgálat során sem foglalkoznak, a Fővárosi Törvényszék végzése műszaki szempontból jogorvoslat nélkül marad. Ez különösen akkor jelent súlyos problémát és ezzel gazdasági károkat, ha a hivatali döntés valamilyen oknál fogva téves. Ha ilyenkor - megfelelő szakmai ismeretek hiányában - az elsőfokú tanács a hivatali határozatot helybenhagyja, és jogszabálysértést a fellebbezés sem állapít meg, akkor a hibás végzés nemcsak az adott ügyben okoz károkat. Egy, de főleg több hibás döntés jogerőssé válása felbátorítja a jogellenes cselekményekre hajlandó versenytársakat, megnövekszik a szabadalommal kapcsolatos peres és nemperes ügyek száma, mert a végzések körüli bizonytalanságok miatt reményük lehet számukra kedvező döntésre.

Ilyen esetek előfordultak a gyakorlatban. Sőt olyan eset is volt,, amikor nemcsak műszaki szempontból volt helytelen a döntés, hanem éveken keresztül jogi kérdésben is. A Fővárosi Törvényszék illetékes tanács több mint 10 éven keresztül törvénytörő gyakorlatot folytatott, a Fővárosi Ítéltábla ezt esetenként megállapította, a szakirodalomban több tanulmány is felhívta erre a figyelmet⁶, de ... nem történt semmi. **A bírói függetlenség a demokratikus állam egyik legfontosabb intézménye, de ez nem vezethet a bírói felelőtlenséghez.**

⁶ Ficsor Mihály: Az officialitás elve a megsemmisítési eljárásban. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle. 2001. augusztus

Ficsor Mihály: „Adjon ügyis, ha nem kérem”. Még egyszer (a) hivatalból az officialitásról és a megsemmisítésről. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle. 2008. február

Az ügyek elosztásával kapcsolatban további probléma, hogy a más jogával való ütközés megállapításának kérdésében attól függően, hogy a kérelmező a szabadalmas, vagy az, aki attól tart, hogy megoldása ütközik egy szabadalomba, másnak van hatásköre a döntésre. Ha a szabadalmas a kérelmező, akkor szabadalombitorlási perben kérheti annak megállapítását, hogy az alperes megoldásával bitorolja a szabadalmat. A nemleges megállapítás esetén viszont az SZTNH-től az kérheti annak megállapítását, hogy megoldása nem ütközik egy bizonyos szabadalomba.

A megállapítási problémák azonban nemcsak a szabadalombitorlási perrel kapcsolatban jelentkeznek. Előfordulnak olyan esetek is, amikor feltalálói díj, vagy licencia díj megállapítására irányuló perben támad vita a felek között arról, hogy szabadalom megvalósult-e abban a termékben, amely utáni díjazásra igényt tartanak. Hasonlóképpen szerzőségi perben is előfordulhat műszaki kérdés, például a feltalálók közti arány. Ezekre a perekre már nem terjed ki a Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékessége.⁷

Az Szt.-ben szabályozott eljárás háttér jogszabályai az SZTNH előtti eljárásban a Ket.⁸, míg a bírósági előtti eljárásokban a Pp.⁹ Különösen a Pp. alkalmazása hosszabbítja meg az iparjogvédelmi ügyek átfutási idejét. Van olyan megsemmisítési eljárás, amely 2002. óta a négy lehetséges fórumon többször végighaladva 14 fórumot járt meg a 2014. évben kibocsátott jogerős végzésig¹⁰, de még van egy lehetőség: a vesztes fél felülvizsgálati kérelemmel fordulhat a Kúriához. Ha ehhez még hozzátesszük, hogy a megsemmisítési eljárás miatt felfüggesztésre került egy bitorlási per és ennek folytatására csak most kerülhet sor, akkor - gondolom - nem vagyok egyedül,

⁷ **104.§.** (17) Az (1) bekezdésben nem említett, szabadalommal kapcsolatos minden más jogvitás ügy a törvényszék hatáskörébe tartozik.

⁸ Szt. **45. §** (1) A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a hatáskörébe tartozó szabadalmi ügyekben - az e törvényben meghatározott eltérésekkel - a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvény rendelkezései szerint jár el.

(2) A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a hatáskörébe tartozó szabadalmi ügyekben - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - kérelemre jár el.

(3) A közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvénynek azok a rendelkezései, amelyek az eljárás megindításával és az első kapcsolatfelvétellel összefüggő - hivatalból vagy kérelemre történő - értesítésre és figyelemfelhívásra vonatkoznak, nem alkalmazhatók szabadalmi ügyekben.

(4) Szabadalmi ügyekben nem alkalmazhatók a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvénynek a jogutódlásra vonatkozó rendelkezései.

(5) Szabadalmi ügyekben nem alkalmazhatók a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvénynek a közvetítő igénybevételére vonatkozó rendelkezései.

⁹ Szt. **88. §** A bíróság a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala döntésének megváltoztatására irányuló kérelmet a nem peres eljárás szabályai szerint - az e törvényben foglalt eltérő rendelkezések alkalmazásával - bírálja el. Ha e törvényből, illetve az eljárás nem peres jellegéből más nem következik, az eljárásra a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) általános szabályait megfelelően alkalmazni kell.

¹⁰ Gedeon Sándor: Szabadalmi bitorlási per felfüggesztése megsemmisítési eljárás megindítása miatt. Jogi Forum (www.jogiforum.hu) 577. sz. publikáció

aki szerint van változtatni való a szabadalmi eljárási jog és a szabadalmi fórumrendszer jelenlegi szabályozásán.

A TRIPS egyezmény 41.§. 2. pontja szerinti követelménynek, amely szerint az eljárás ne legyen bonyolult, és ne legyenek ésszerűtlenül hosszú határidők, **a mai eljárás a legkevésbé sem felel meg.** A mai eljárás ugyanis éppen a fórumrendszer miatt bonyolult, a határidők hosszúak, és a bíróság igen ritkán alkalmaz szankciókat az eljárás húzásában érdekelt fél késedelmei miatt.

Ami a határidőket illeti, a bejelentési eljárásban van egy objektív határidő, a közzététel napja. Utána lehet elkezdni a vizsgálatot - kérésre. A bejelentő rendszerint a közzététellel egyidejűleg kéri a vizsgálatot, de az ennek megkezdése sokszor évekre elhúzódik. Ez annál kevésbé érthető, hiszen a SZTNH-ban a vizsgálók száma az elmúlt 10-15 évben nem csökkent, míg a bejelentések száma közel tizedére esett vissza. Statusz ügyekben jobb a helyzet és van lehetőség gyorsított eljárás lefolytatására is. De itt kérdés, hogy ez mit jelent. Nincs ugyanis az Szt.-ben semmilyen kikötés, hogy egy rendes eljárást mennyi idő alatt kell befejezni, csak az ügyfelek részére adott határidők vannak limitálva. A gyorsított eljárás feltételrendszere is csak az ügyfelek részére kitűzött határidők lerövidítésére, illetve halasztási kérelmek elbírálásának szigorítására terjed ki¹¹. Ennek tudható be, hogy volt olyan gyorsított megsemmisítési eljárás, amelyben a gyorsítási kérelem benyújtásától a határozathozatalig több mint 3 év telt el.

A gyorsított eljárás azonban nem minden statusz ügyben lehetséges. Kétségtelen, hogy a bitorlási per felfüggesztése miatt ott igen fontos lenne. De kérdés, hogy ez az intézkedés

a hivatali eljárás a státusz ügyekben rendkívül költséges és számos okból késedelmes. Bitorlási perben az alperes sok esetben csak azért indít megsemmisítési eljárást a felperesi szabadalom ellen, hogy ezzel húzza az időt. Ilyenkor a felperes érdeke a gyorsítás kérés. Ha a felperes a feltaláló, vagy kis vállalkozás, és az alperes egy tőkeerős nagyvállalat, akkor az

¹¹ **81/A. § (1)** A megsemmisítési eljárást bármelyik fél kérelmére gyorsítottan kell lefolytatni, ha a szabadalom bitorlása miatt pert indítottak, vagy a keresetlevél benyújtását megelőzően ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztettek elő, és ezt igazolják.

(2) A gyorsított eljárás iránti kérelemért külön jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni e kérelem benyújtásától számított egy hónapon belül.

(6) Gyorsított eljárás esetén - a 48. §-ban és a 81. §-ban foglaltaktól eltérően -
a) hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre tizenöt napos határidő is kitűzhető;
b) határidő-hosszabbítás csak különösen indokolt esetben adható;

egyébként is komoly károkat szenvedő felperesnek további súlyos megterhelést jelenthet a nem elhanyagolható mértékű gyorsítási díj¹²

Eljárási költségek

A bírósági nemperes eljárás illetékei nem túl magasak, ez viszont azt jelenti, hogy a hosszú bírósági eljárás a költségvetést, az adófizetőket terheli. A peres eljárás illetéke azonban a perértéktől függ, és találmányidj, illetve licenciadj megfizetésére irányuló perekben igen jelentős lehet. A feltalálót ugyan illetékfeljegyzési jog illeti, de pereszteség esetén ezt is meg kell fizetnie a nyertes félnek megítélt perköltségen kívül.

Más a helyzet az SZTNH előtti eljárások költségei tekintetében. A bejelentési eljárás díjai ugyan nem túl magasak, de közzététel után már évdíjakat is meg kell fizetni - visszamenőleg is. Ez ma már nemzetközi bejelentéseknél is szokatlan, ott csak a közzététel után jelentkező évdíjtól kezdve kell leróni a díjakat, tehát elsőként a harmadik év díját. Ez azonban még nem nagy probléma, mert az első három évdj viszonylag alacsony, csak a 4. évtől emelkedik meg jelentősen.

A Hivatal eljárási státusz ügyekben - véleményem szerint - azért költségesek, mert az Szt. 115E.§. 1.-ja¹³ értelmében a Hivatalnak önellátónak kell lennie. Ennek az a következménye, hogy a státusz ügyek díjai nagyságrenddel magasabbak a Hivatal előtti eljárásban, mint a bíróság előtt. További ellentmondást jelent az, hogy amíg a bíróság előtti eljárásokban az egyébként sem magas illetékek tekintetében a feltaláló illetékfeljegyzési jogot élvez, addig a Hivatal előtti a bejelentési eljárásban 75%-os, a fenntartási díjak tekintetében 50%-os, míg például a már említett gyorsított eljárás kérése ügyében teljes eljárási díj megfizetésére köteles.

A SZTNH és a bíróságok előtti eljárások költségeinek csak kis részét teszik ki a hivatali díjak és a bírósági illetékek. Az ügyfelek költségei azonban lényegesen magasabbak, mert a

¹² Gedeon Sándor: Szabadalom: Gyorsított megsemmisítési eljárás. Jogi Fórum (www.jogiforum.hu/blog/2/8) 2011.

¹³ 115/E. § (1) A Hivatal működését saját bevételeiből fedezi.

képviselőt és perveszteség esetén a ténylegesen felmerülő perköltségek a képviselővel kapcsolatos költségek miatt nagyságrendekkel nagyobbak lehetnek a lerótt illetéknél.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a mai fórumrendszer és az alkalmazott eljárási jog nem felel meg a TRIPS egyezmény 41§. (2) pontja szerinti követelményeknek, mert rendkívül bonyolult, költséges, és hosszadalmas, továbbá a késedelmek nem kerülnek szankcionálásra.

Következtetések

A szabadalmi rendszerben sok olyan probléma van, ami - legalább is számunkra - megoldhatatlan. Nem mondhatunk le azonban arról, hogy azokat a változtatásokat végrehajtsuk, amelyekre lehetőségünk van, és ezzel segítsük a hazai alkotók, feltalálók, kis- és középvállalatok kibontakozását érvényesülését.

Nem vállalkozhatok egy rövid tanulmány keretében arra, hogy a lehetséges változtatások között kiválasszam az optimális megoldásokat. Egyre azonban szeretném felhívni a figyelmet. A második világháború előtt viszonylag megfelelően működő megoldás volt a közigazgatási hatáskörnek és bírósági hatáskörök egy részének egy szervezetben, a Magyar Szabadalmi Bíróságban történő egyesítése. Ez annyira megfelelt, hogy a szakemberek a hatáskörének bővítését tartották szükségesnek¹⁴. Ennek az volt a lényege, hogy a még rendes bíróságok hatáskörében lévő, műszaki kérdések ismeretét érintő összes ügyek intézése kerüljön a Szabadalmi Bírósághoz, és csak a kizárólag jogi viták elbírálása tartozzon a rendes bíróság hatáskörébe. A felülvizsgálat már akkor is a Kúriához tartozott, de meghatározott körből (egyetemi tanárok, elismert szakmai szaktekinvélyek) esetenként felkért tanácsstagok biztosították a műszaki felülvizsgálat lehetőségét.

Alapvető követelménynek tartom, hogy mind a műszaki, mind a jogi kérdések elbírálása, legfeljebb a felülvizsgálati lehetőséggel együtt három fokozatban, és csakis három fokozatban történjen. Ne legyen lehetőség ide-oda vándoroltatással ezt megnövelni. Határidők ne csak az ügyfelek részére kerüljenek megállapításra, hanem az eljáró elbírálók és tanácsok számára is. Olyan

¹⁴ Aknai Miksa: A Szabadalmi Bíróság hatáskörének kiterjesztése. Magyar Ipar, 1948. január 10.

szervezetre, olyan eljárási rendre van szükség, amely lehetővé teszi, hogy a jogok megszerzése, illetve megvédésének bizonytalansága miatt megingott bizalmat helyreállítja, és a szabadalmi rendszert a gazdaságunk fejlődésének szolgálatába állítja.